

РОЗДІЛ 1

Економіка природокористування і еколого-економічні проблеми

Бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону як чинник екологічної модернізації соціально-економічних систем*

О. В. ШКАРУПАⁱ

У статті обґрунтовуються та визначаються особливості процесу бізнес-планування як одного з основних інструментів екологічної модернізації соціально-економічних систем для забезпечення «зеленого» зростання економіки регіону, його принципи та напрями. Доводиться, що основним елементом процесу бізнес-планування є узгодження цілей стратегічного бачення регіонального розвитку з політикою «зеленого» зростання в регіоні. Виокремлюються завдання щодо необхідності впровадження інноваційних проектів для «зеленого» зростання економіки за двома напрямками: бізнес-планування як чинник екологічної модернізації, що вміщує включає такі напрями: планування модернізаційної політики для зростання попиту на екологічні товари та послуги (за рахунок державної підтримки); планування модернізаційної політики для стимулювання «зеленого» зростання бізнесу (зокрема, за рахунок державно-приватного партнерства). Наводиться загальна схема моделювання процесу бізнес-планування «зеленого» зростання на регіональному рівні за складовими: планування модернізаційної політики зростання попиту на екологічні товари та послуги на ринку і планування модернізаційної політики стимулювання «зеленого» зростання бізнесу.

Ключові слова: «зелене» зростання, екологічна модернізація, бізнес-планування, розвиток, соціально-економічні системи, регіон.

УДК 332.142+338.24

JEL коди: Q56, R58

Вступ. Сучасний характер еколого-економічних відносин у системі «підприємство-регіон» не повною мірою відповідає принципам сталого розвитку, а низька зацікавленість суб'єктів бізнесу та регіональної влади у впровадженні екологічних інновацій для «зеленого» зростання економіки спричиняє уповільнення цього процесу, що, у свою чергу, знижує перспективність переходу до «зеленої» економіки не лише підприємств та галузей, а й усієї країни. Недосконала нормативно-правова база, низький

ⁱ Шкарупа Олена Василівна, кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри економіки та бізнес-адміністрування Сумського державного університету.

*Матеріал публікується в рамках НДР «Формування мотиваційних механізмів дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки» (№ д/р 0116U007180).

© О. В. Шкарупа, 2016.

рівень стимулювання суб'єктів бізнесу в напрямі розроблення та впровадження інноваційних проектів для «зеленого» зростання економіки, відсутність механізмів формування внутрішнього екологічноорієнтованого ринку товарів та послуг, відсутність культури їх споживання, недосконалість оцінювання інноваційних проектів на регіональному рівні в цілому є одними з основних причин уповільнення екологічної модернізації соціально-економічних систем в Україні.

Постановка проблеми. Сьогодні в умовах обмеженого використання ресурсів наявний низький рівень поширення інформації про привабливість «зеленої» економіки у бізнес-середовищі. У той самий час, на міжнародному та національному рівнях створено передумови переходу до «зеленої» економіки на основі інноваційних проектів та визначено напрями фінансування таких проектів. У зв'язку з цим виникає потреба у визначенні наукових підходів до формування організаційно-економічних механізмів аналізу інноваційних проектів на регіональному рівні для цілей «зеленого» зростання економіки в цілому та механізму бізнес-планування таких проектів зокрема на рівні регіону з подальшим їх оцінюванням і визначенням економічної та екологічної доцільності їх реалізації. Незважаючи на значні наукові напрацювання у сфері бізнес-планування інноваційних проектів, до цього часу не вирішеними залишаються прикладні питання його впровадження з метою «зеленого» зростання економіки в контексті екологічної модернізації соціально-економічних систем (ЕМСЕС) регіону, на що й спрямоване це дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання екологізації виробництва і споживання, формування інноваційних моделей управління розвитком регіонів України та формування «зеленої» економіки розглядали у своїх працях такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як Ю. Дульщіков [3], Л. Мельник [5], І. Сотник [5, 10], С. Турежанов [8] та ін. Аналіз літературних джерел свідчить про низьку мотивацію до впровадження інноваційних проектів. Ресурсозбереження та маловідходні інноваційні технології впроваджують лише активні великі підприємства. При цьому впровадження інновацій не завжди відповідає принципам «зеленої» економіки та не має системного характеру.

Метою статті є обґрунтування бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону як одного з основних інструментів екологічної модернізації соціально-економічних систем. У рамках зазначеної мети виокремлюються завдання щодо необхідності впровадження інноваційних проектів для «зеленого» зростання економіки, особливості формування процесу бізнес-планування як чинника «зеленого» зростання економіки регіону.

Результати дослідження. Аналіз можливостей з використання різних моделей розвитку економіки [4–8] дозволяє зробити висновок про доцільність реалізації в регіонах України моделі «зеленої» економіки. Але реалізація такої моделі потребує значних інвестиційних вкладень, необхідних для вирішення ряду завдань: підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках за рахунок модернізації виробництв (зокрема, підвищення енергоефективності); підтримки малого підприємництва, що сприятиме розвитку конкуренції, насичення ринку продукцією власного виробництва, зниження цін і зростання доходів населення; формування іміджу «зеленого» зростання економіки регіону для залучення інвестицій в економіку і зростання попиту на екологічні товари й послуги регіональних виробників.

«Зелене» зростання згідно ОЕСР – виявлення більш екологічно чистих джерел зростання, розвиток нових екологічноорієнтованих галузей, створення робочих місць і

технологій та водночас управління структурними змінами для переходу до більш сучасної «зеленої» економіки [7]. Хоча «зелена» економіка розглядається з точки зору екологічної збалансованості розвитку, існує думка, що екологічна модернізація, без якої «зелена» економіка в сучасному світі неможлива, буде не в змозі захистити довкілля і нічого не зробить для зміни імпульсів усередині традиційного економічного способу виробництва, що неминуче призведе до погіршення стану довкілля в подальшому. Цього можна досягти проведенням докорінних змін за рахунок модернізації соціально-економічних систем [6, 8].

Отже, з точки зору «зеленого» зростання економіки регіону актуальним є одночасне зменшення природо- та ресурсомісткості, екологоємності виробництва та залучення інвестицій у «зелені» сектори економіки (енергоефективні та ресурсозбереження). На рівні з існуючими перспективами розвитку інноваційних проектів для «зеленої» економіки існують значні проблеми, а саме: відсутність методики щодо визначення інноваційного проекту «зеленим», відсутність контролю за стратегічним плануванням інноваційних проектів «зеленого» зростання в регіоні. Розроблення й упровадження в практику підходів щодо визначення відповідності інноваційних проектів потребам «зеленого» зростання економіки створять потужний інструмент для впровадження міжнародних ініціатив в Україні та сприятимуть прийняттю виважених управлінських рішень щодо державних та приватних інвестицій. Основними передумовами цього є інтеграція екологічної політики в інвестиційно-інноваційну політику місцевого розвитку, вдосконалення системи інтегрованого управління, стимулювання «зелених» ініціатив бізнесу для впровадження інноваційних проектів та зміна секторальної й регіональної структури господарства, пов'язані зі створенням нових галузей «зеленої» економіки. Програмні та інституційні документи в Україні визначають, що повинно бути здійснено в цьому контексті місцевими органами влади, але відповідний механізм реалізації ще не розроблено.

Основним у цьому контексті є узгодження цілей стратегічного бачення регіонального розвитку з політикою «зеленого» зростання в регіоні, що можливо одержати на основі «бажаності» цього процесу з боку суб'єктів бізнесу. Це підкреслюється тим фактом, що сучасні умови реалізації основних принципів Європейської екологічної політики в Україні вимагають підвищення доступу громадськості до інформації щодо оцінювання інноваційних проектів. Процес прозорого бізнес-планування для «зеленого» зростання економіки в регіоні націлений на прискорення можливостей отримання додаткових «зелених» інвестиційних ресурсів та створення прозорих умов еколого-економічної конкурентоспроможності. Щорічно роль «зеленого» інвестування на світових ринках капіталу зростає, що підтверджує передусім зростання обсягів фінансових ресурсів, спрямованих на «зелені» інноваційні проекти. За даними Форуму соціального інвестування США [11, 12], приблизно 11 % прибутків великі корпорації витрачають на стале інвестування, в Європі ця цифра становить приблизно 17 %. Але інвестор хоче бачити, наскільки той чи інший проект є екологічно-безпечний та орієнтований на «зелене» зростання з метою мінімізації відповідних ризиків.

Таким чином, «зелене» зростання економіки регіону розглядатимемо нами як більш ресурсоефективний соціально-економічний розвиток певної території на основі спеціальних організаційно-економічних механізмів, у яких бізнес-планування є методом управління наявними ресурсами регіону і поєднуються з адекватними цим цілям функціями та органами регіонального управління, що працюють в ринковому середовищі.

Бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону необхідно визначати як об'єктивну функцію регіонального управління у сфері «зеленої» економіки, систему мобільного використання наявних матеріально-фінансових ресурсів і стратегічного їх розвитку в інтересах «зеленої» економіки. Основною передумовою такого розуміння є те, що, по-перше, регіон є об'єктом державної економічної політики, у межах якого здійснюється місцеве самоврядування; по-друге, вирішення еколого-соціальних проблем є обов'язком регіональної адміністрації, а не державного управління [3]. Отже, бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону є сучасним організаційно-економічним інструментом місцевого самоврядування, який сприяє вирішенню структурних завдань здійснення трансформаційних змін в економіці.

У такому разі бізнес-планування як чинник екологічної модернізації передбачає такі напрями: 1) планування модернізаційної політики зростання попиту на екологічні товари та послуги на ринку (за рахунок державної підтримки); 2) планування модернізаційної політики стимулювання «зеленого» зростання бізнесу (зокрема за рахунок державно-приватного партнерства). Ці два напрями відрізняються один від одного засобами мотивації, основним змістом, організаційно-економічною формою реалізації, умовами реалізації.

Модернізація політики зростання попиту на екологічні товари та послуги на ринку є необхідним засобом збереження якості навколишнього природного середовища для майбутніх поколінь на основі удосконалення вимог екологічної безпеки. Модернізація політики стимулювання «зеленого» зростання бізнесу – необхідність підтримки національного виробника, необхідність використання його соціально-екологічних переваг, більш повна інтерналізація екологічних витрат та ін.

Проведений аналіз свідчить, що наразі відсутня єдина система поглядів у сфері бізнес-планування «зеленого» зростання на регіональному рівні, зокрема й інноваційних проєктів, а в науковій літературі відсутнє широке тлумачення зазначених термінів. Із метою більш глибокого аналізу зазначених аспектів встановлено, що економічна категорія «бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону» виокремлюється у специфічний напрям діяльності, який зосереджується й відокремлюється від інших видів діяльності за всіма параметрами – окреме управління, окреме фінансування, окремий моніторинг та звітування (за винятком законодавчо регламентованої звітності) тощо. Таким чином, процес бізнес-планування може стати керованим та зосередженим на конкретних завданнях «зеленої» економіки, визначених очікуваними результатами.

На рисунку 1 подано загальну схему моделювання процесу бізнес-планування «зеленого» зростання на регіональному рівні, що визначається сукупністю складових.

По-перше, необхідність чітко сформульованої та обґрунтованої концепції «зеленого» зростання економіки регіону, що характеризує його можливості в досягненні поставлених цілей на основі урахування інтересів місцевого населення. Така концепція передбачає глибокий аналіз слабких та сильних сторін підприємництва у регіоні, можливостей, проблем та перспектив їх проєктної діяльності. На етапі формулювання концепції визначаються цілі бізнес-планування, які можуть бути спрямовані на вирішення проблем ресурсомісткості виробництв, підвищення енергоефективності підприємств та житлово-комунальної сфери, можуть бути пов'язані із завданнями структурної трансформації виробництва території регіону, створення нових видів послуг, залучення до сфери «зеленого» зростання економіки регіону іноземних інвесторів, активізації капіталів різних власників, малого та середнього бізнесу, зменшення диспропорцій у розвитку території та інше.

По-друге, необхідність застосування відповідних механізмів і засобів, за допомогою яких бізнес-план може бути реалізований відповідно до цілей. Це передбачає зіставлення результатів діяльності регіональних господарських та виробничих структур у сфері «зеленого» зростання або перспектив посилення тенденцій «зеленого» зростання економіки в регіоні. Для підприємств регіональний бізнес-план може створити більш ефективні зв'язки на ринку для досягнення відповідних цілей (ефективне використання природних та інших видів ресурсів), а кінцевим підсумком його стане продукт як соціальні блага для населення регіону, що забезпечить створення передумов нового розвитку регіону [3].

По-третє, бізнес-планування враховує фактори впливу на розвиток регіону, які заважають або стимулюють регіональну економіку (політичні чинники; наявність науково-технічного потенціалу «зеленого» зростання економіки регіону, спрямованість його виробничої спеціалізації, міжрегіональна співпраця, транскордонне співробітництво, конкуренція на ринку екологічних товарів та послуг; чинники соціально-екологічного характеру: якість життя населення регіону, житлової інфраструктури та ін.). Також до факторів впливу на розвиток регіону відносять економічний механізм взаємовідносин з іншими країнами та регіонами. Він, з одного боку, стимулює участь останніх у спільній господарській діяльності, з іншого – обмежує участь закордонних суб'єктів господарювання за допомогою системи податків, мит, квот та інших правових норм [3].

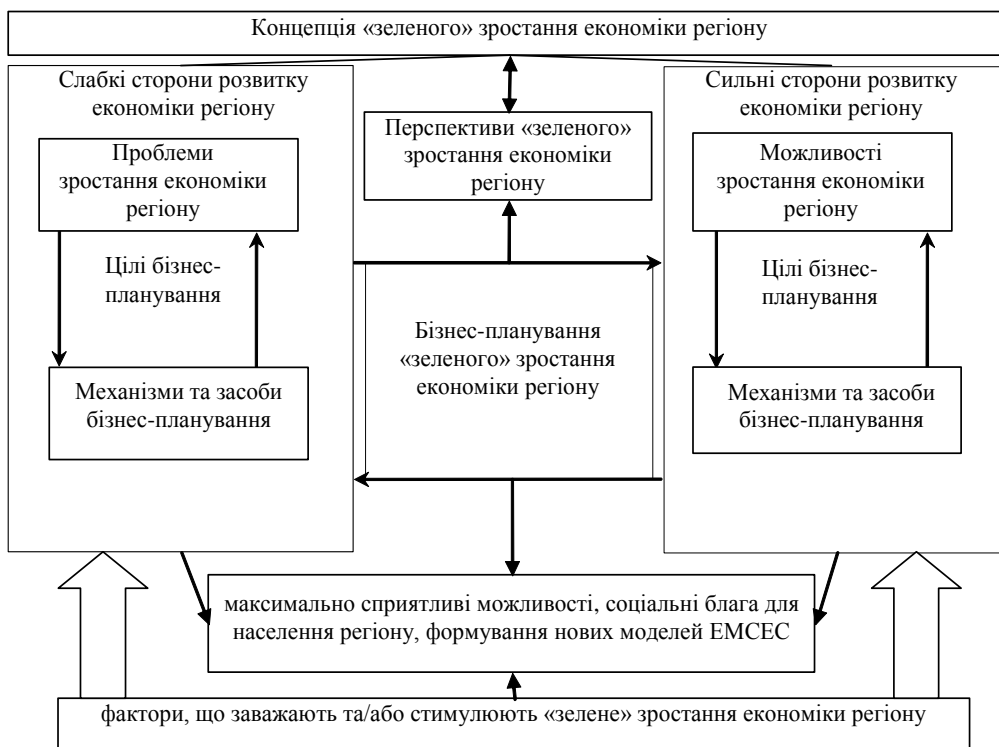

Рис. 1. Схема моделювання процесу бізнес-планування «зеленого» зростання на регіональному рівні [авторська розробка]

Передумовами бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону є факт самостійного пошуку фінансування соціально-економічного розвитку регіону, який зводиться в сучасних умовах до самофінансування та пошуку зовнішніх фінансових ресурсів або додаткових до бюджету джерел. Бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону враховує новизну постановки та реалізації регіональних цілей «зеленого» зростання економіки в умовах трансформації ринкових відносин. Необхідним є формування регіонального плану їх здійснення, а також установленню зворотних зв'язків між бізнес-планом регіону та бізнес-планами окремих комерційних структур, державними управлінськими органами, планами державних підприємств, господарськими структурами великого та малого бізнесу.

Найскладнішими, на наш погляд, моментами щодо здійснення бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону є врахування принципів бізнес-планування в діяльності управлінських структур та пошук конкретного суб'єкта бізнес-планування, зокрема інноваційних проектів. Основними принципами бізнес-планування є:

- проведення періодичних регіональних маркетингових досліджень у сфері «зеленого» зростання економіки;
- поєднання поточних і стратегічних планів «зеленого» зростання економіки регіону з цілями соціально-економічного розвитку місцевих органів управління;
- створення організаційно-економічного механізму бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону, що дозволить сформувати єдність комерційних і соціальних (соціально-екологічних) цілей суспільства, що в цілому забезпечить успішність дій у розвитку регіону;
- системність і комплексність бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону, формування та розвиток у регіоні єдиного еколого-соціально-економічного комплексу;
- динамічність бізнес-планування «зеленого» зростання економіки регіону та адаптивність до умов довкілля, що швидко змінюється;
- спрямованість на формування й розвиток в регіоні єдиної ідеї «озеленення» соціально-економічних систем.

Аналіз потенціалу Сумської області демонструє, що в регіоні відзначається досить високий рівень потенціалу домогосподарств, підприємств і державних організацій [2]. Однак більша його частина не реалізована. Основна причина – низький рівень доходів у регіоні. Наприклад, обсяг сукупного доходу населення в регіоні нижчий, ніж у середньому в Україні. Потенціал попиту державних організацій в основному формується за рахунок безоплатних перерахувань, що свідчить про явно недостатню кількість власних коштів для фінансування економіки і соціальної сфери. Недостатньо в регіоні розвинене мале підприємництво, що знижує «гнучкість» регіональної пропозиції, можливість формування нових бізнес-проектів для «зеленого» зростання в регіоні [2, 13].

Тому важлива стадія в розробленні бізнес-плану – цілепокладання на «зелене» зростання економіки регіону, що передбачає визначення пріоритетів у соціально-економічному розвитку регіону. В цілому цілепокладання, на нашу думку, повинне вмщувати: прогнозування основних індикаторів соціально-економічного розвитку на регіональному рівні управління; розроблення на мікрорівні стратегій екологічної модернізації найбільш великих підприємств; коригування цілей «зеленого» зростання економіки регіону на регіональному рівні з урахуванням бізнес-планів підприємств; обґрунтування умов реалізації цільових показників «зеленого» зростання економіки.

Основними в обґрунтуванні умов реалізації стратегічних цілей ЕМСЕС повинні бути показники «зеленого» зростання економіки, що характеризують фактори

ресурсозбереження, енергоефективності та зниження збитковості виробництв. Роль показників доцільно оцінювати з використанням методів кореляційно-регресійного аналізу, однофакторних і багатфакторних моделей, розрахунку коефіцієнтів еластичності.

Важливою є стадія бізнес-планування – вибір стратегічної альтернативи. У послідовності розроблення стратегічних альтернатив ми пропонуємо виділення таких етапів:

1. Розроблення декількох варіантів розвитку «зеленого» зростання економіки регіону, де основними змінними індикаторами будуть: обсяги виробництва та інвестицій, рівень ринкового ризику залежно від характеру споживчих або географічних сегментів диференційовано за галузями економіки.

2. Розрахунок за кожним варіантом розвитку «зеленого» зростання економіки регіону показників виробничої, соціальної, бюджетної, екологічної та ринкової ефективностей.

3. Розрахунок комплексного показника суспільної ефективності як суми одиничних індикаторів, виражених у процентах.

Завершальним етапом у бізнес-плануванні повинен бути комплексний моніторинг, для проведення якого доцільно використовувати розроблення системи якості планування, що повинна відстежувати проміжні та кінцеві результати «зеленого» зростання економіки.

Таким чином, можна виділити такі актуальні напрями в розвитку методології розроблення бізнес-плану «зеленого» зростання економіки регіону:

- на стадії аналізу: визначення типу регіону, аналіз рівня реалізації його потенціалу до «зеленого» зростання, оцінювання конкурентоспроможності;
- на стадії визначення мети: аналіз умов досягнення цільових показників «зеленого» зростання економіки регіону;
- на стадії розроблення альтернатив розвитку: вироблення варіанта ЕМСЕС із використанням показників обсягу виробництва, інвестицій та рівня ринкового ризику;
- на стадії вибору альтернативи: оцінювання варіантів розвитку «зеленого» зростання економіки регіону з урахуванням критеріїв виробничої, соціальної, екологічної, ринкової та бюджетної ефективностей;
- на стадії контролю: розроблення системи комплексного моніторингу соціально-економічних систем із використанням індикаторів «зеленого» зростання економіки.

Висновки і перспективи подальших наукових розробок. Грунтуючись на проведених дослідженнях, стає очевидним, що потрібно сформувати стратегічне бачення «зеленого» зростання економіки регіону з відповідним механізмом відбору інноваційних проектів та бізнес-план регіонального рівня, що передбачає узгодження «зелених» інноваційних цілей розвитку регіону з розробленням стратегічних завдань щодо впровадження ресурсозбережних та енергоефективних технологій, визначення напрямів розвитку ринку екологічних товарів і послуг. Перспективою подальших досліджень є розроблення наукових підходів до формування економічно-математичної моделі бізнес-планування «зеленого» зростання економіки.

Література

1. *Постанова* КМ України № 756 від 18.09.2013 р. «Питання проведення відбору цільових проектів екологічної модернізації підприємств». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/756-2013-п/print1382946699978102#n25>

2. Дашутіна, Л. О. Експортний потенціал Сумської області і можливості його реалізації на світовому ринку / Л. О. Дашутіна // Вісник СНАУ. – 2015. – № 4(63). – С. 21–25.
3. Дульщіков, Ю. С. Регіональна політика та управління / Ю. С. Дульщіков. – Москва : Вид-во РАГС. – 2001. – 257 с.
4. Ігнат'єва, А. А. «Зеленая» экономика: практический вектор устойчивого развития или политический компромисс? [Электронный ресурс] / А. А. Игнат'єва. – Режим доступа : http://www.academia.edu/4987434/ЗЕЛЕНАЯ_ЭКОНОМИКА_ПРАКТИЧЕСКИЙ_ВЕКТОР_УСТОЙЧИВОГО_РАЗВИТИЯ_ИЛИ_ПОЛИТИЧЕСКИЙ_КОМПРОМИСС
5. Мельник, Л. Г. Формирование основных направлений развития «зеленой» экономики в Украине [Электронный ресурс] / Л. Г. Мельник, И. Н. Сотник, И. М. Бурлакова. – Режим доступа : <http://sustainabledevelopment.ru/index.php?cnt=216>
6. Навстречу «зеленой» экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности — обобщающий доклад для представителей властных структур. ЮНЕП, 2011 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://web.unep.org/greeneconomy/sites/unep.org.greeneconomy/files/publications/ger/GER_synthesis_ru.pdf
7. Стратегія «зеленого» зростання ОЕСР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.oecd.org/greengrowth
8. Турежанов, С. У. Теория самоорганизации и синергетики в «зеленой экономике»: применимость к Казахстанскому вектору развития [Электронный ресурс] / С. У. Турежанов, А. Е. Жайлаубаева. – Режим доступа : http://ksu.edu.kz/files/folder/folder/podp_turezhanov_zhajlaubaeva.pdf
9. Ресурсний потенціал «зеленої економіки» як підґрунтя для формування «точок зростання» на регіональному рівні. Аналітична записка [Електронний ресурс] // Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1440>
10. Сотник, І. М. Моделювання макроекономічних факторів ресурсозбереження в Україні / І. М. Сотник // Механізм регулювання економіки. – 2009. – № 4 (т. 1). – С. 143–154.
11. Social Investment Forum [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://www.socialinvest.org>
12. Social Investment Organization [Electronic resource]. – Accessed mode : www.socialinvestment.ca
13. Сумський регіональний центр інвестицій та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://invest.sumy.ua/novini/413-regonalna-komsya-rozpochala-ocnyuvannya-nvestitsiy-nih-proektiv-rozvitku.html>

Отримано 20.08.2016 р.

**Бізнес-планирование «зелёного» роста экономики региона
как фактор экологической модернизации социально-экономических систем**

ЕЛЕНА ВАСИЛЬЕВНА ШКАРУПА*

**кандидат экономических наук, доцент, докторант
кафедры экономики и бизнес-администрирования,
Сумского государственного университета,
ул. Р.-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина,
тел.: 00-380-542-332223, e-mail: elenashkarupa@gmail.com*

В статье обосновываются и определяются особенности процесса бизнес-планирования как одного из основных инструментов экологической модернизации социально-экономических систем для обеспечения «зелёного» роста экономики региона, его принципы и направления. Доказывается, что главным элементом процесса бизнес-планирования является согласование целей стратегического видения регионального развития с политикой «зелёного» роста в регионе. Выделяются задачи необходимости внедрения инновационных проектов для «зелёного» роста экономики по двум направлениям: бизнес-планирование как фактор экологической модернизации, включающие следующие направления: планирование модернизационной

политики для роста спроса на экологические товары и услуги (за счет государственной поддержки); планирование модернизационной политики для стимулирования «зеленого» роста бизнеса (в том числе за счет государственно-частного партнерства). Приводится общая схема моделирования процесса бизнес-планирования «зеленого» роста на региональном уровне по составляющим: планирование модернизационной политики роста спроса на экологические товары и услуги на рынке и планирования модернизационной политики стимулирования «зеленого» роста бизнеса.

Ключевые слова: зеленый рост, экологическая модернизация, экономический инструментарий, бизнес-планирование, социально-экономические системы, регион.

*Mechanism of Economic Regulation, 2016, No 3, 9–18
ISSN 1726-8699 (print)*

**Business Planning "Green" Economic Growth in the Region as a Factor in Environmental
Modernization of Socio-economic Systems**

OLENA V. SHKARUPA*

**C.Sc. (Economics), Associate Professor, Doctorate Student,
Department of Economics and Business-Administration,
Sumy State University,
R.-Korsakova Str., 2, Sumy, 40007, Ukraine,
phone: 00-380-542-332223, e-mail: elenashkarupa@gmail.com*

Manuscript received 20 August 2016

The article defines the features of the business planning process as one of the main tools of ecological modernization of socio-economic systems for "green" growth in the region's economy, its principles and directions. It is proved that the main element of the business planning process is to coordinate the objectives of the strategic vision of regional development policy of "green" growth in the region. This research identifies the problem of the need to implement innovative projects for "green" economy by the following areas: modernization policy planning for increased demand for environmental goods and services (through the state support); modernization planning policies to promote "green" growth business (including public-private partnerships) A general scheme of the modeling process of business planning "green" growth at the regional level by components: planning the modernization policy of growth in demand for environmental goods and services in the market and the modernization of planning policies to encourage "green" business growth.

Keywords: "Green" growth, ecological modernization, business planning, development, social and economic systems, the region.

JEL Codes: Q56, R58

Figures: 1; *References:* 13

Language of the article: Ukrainian

References

1. Postanova KM Ukrayiny (2013), № 756 vid 18.09.2013 r. "Pitannya provedennya vidboru tsilovih proektiv ekologichnoy modernizatsii pidpriemstv". [The issue of selection of targeted projects ecological modernization], <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/756-2013-n/print1382946699978102#n25> (In Ukrainian)
2. Dashutina, L. O. (2015), "Export potential of Sumy region and the possibility of its realization in the world market," *Visnik SNAU*, 4(63). (In Ukrainian)

3. Dulshnikov, Yu. S. (2001), *Regionalna politika ta upravlinnya* [Regional Policy and Coordination]. Moskva, Vid-vo RAGS, 257. (In Ukrainian)
4. Ignat'eva, A. A. (2011), "Green" Economy: Practical vector of sustainable development or political compromise? [*"Zelenaya" ekonomika: prakticheskiy vektor ustoychivogo razvitiya ili politicheskiy kompromiss?*], <http://www.academia.edu/4987434/> ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА ПРАКТИЧЕСКИЙ ВЕКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ИЛИ ПОЛИТИЧЕСКИЙ КОМПРОМИСС (In Russian)
5. Melnyk, L. G. (2012), "Formation of the main directions of development of "green" economy in Ukraine" [*Formirovaniye osnovnykh napravleniy razvitiya "zelenoy" ekonomiki v Ukraine*], <http://sustainabledevelopment.ru/index.php?cnt=216> (In Russian)
6. UNEP (2011), Towards a "green" economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. Progress Report for the representatives of the authorities [*Navstrechu «zelenoy» ekonomike: puti k ustoychivomu razvitiyu i iskoreneniyu bednosti. Obobshchayushchiy doklad dlya predstaviteley vlastnykh struktur. YUNEP*], http://www.un.org/ru/development/sustainable/ger_synthesis.pdf (In Russian)
7. The strategy of "green" growth OECD [Strategiya "Zelenogo" zrostannya OESR], www.oecd.org/greengrowth (In Russian)
8. Turezhanov, S. U. Teoriya samoorganizatsii i sinergetiki v "zelenoy ekonomike" : primenimost k Kazahstanskomu vektoru razvitiya [*The theory of self-organization and synergy in the "green economy": the applicability to the development of Kazakhstan vector*], http://ksu.edu.kz/files/folder/folder/podp_turezhanov_zhajlaubaeva.pdf (In Russian)
9. Resursniy potentsial "zelenoy ekonomiki" yak pidgruntya dlya formuvannya "tochok zrostannya" na regionalnomu rivni. Analitichna zapiska [*Resource potential "green economy" as a basis for the formation of the "points of growth" at the regional level. Brief report*]. Natsionalniy Institut strategichnih doslidzhen, <http://www.niss.gov.ua/articles/1440/> (In Ukrainian)
10. Sotnik, I. M. (2009), "Modelling of macroeconomic factors of resource saving in Ukraine." *Mehanizm reguluyvannya ekonomiki*, http://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/2009_4_1/4_3.pdf (In Ukrainian)
11. Social Investment Forum, <http://www.socialinvest.org> (In English)
12. Social Investment Organization, <http://www.socialinvestment.ca> (In English)
13. Sumskiy regionalniy tsentr investitsiy ta rozvitku. [*Sumy Regional Center for Investment and Development*], <http://invest.sumy.ua/novini/413-regonalna-komsya-rozpochala-ocnyuvannya-nvestitsynih-proektv-rozvitku.html> (In Ukrainian)